

Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ
ТИЖНЕВИК
TYGODNIK
UKRAIŃSKI
UKRAINIAN
WEEKLY

Рік LXXVIII № 5 (3416) Варшава, 5 лютого 2023 року, Ціна / Cena 5 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254

Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Щорічна зустріч з президентською парою. с. 2

Генератори, джипи
та медикаменти. с. 8

Ірина Дрозд –
людина-легенда. с. 14

ISSN 0027-8254

0 5

9 770027 825238

Фото з офіційного сайту Канцелярії президента Польщі
автор – Гжегож Якубовський

Павло ЛОЗА

Фото з фейсбук-сторінки
Karaj joŋary – Karaimskie drogi.
Spis podróży

Щорічна зустріч з президентською парою

25 січня президентська пара запросила представників церков і релігійних об'єднань Польщі, а також Спільної комісії уряду та національних і етнічних меншин на щорічну зустріч у Президентському палаці.

На початку президент подякував присутнім за участь. – Ми зустрічаємо одне одного з приязню, з потиском руки. Це те, що зміцнює нашу країну та нашу спільноту. Те, що ми дивимось одне на одного з доброзичливістю, з розумінням, що шукаємо шляхи, які ведуть нас до порозуміння, до розв'язання сумнівних, іноді суперечливих питань, як це буває в житті. Проте ми вміємо бути разом, – наголосив Анджей Дуда. – Це те, що значною мірою збільшувало й збільшує нашу силу.

Президент підкреслив, що сьогодні з великим хвилюванням і задоволенням дивиться на політичну співпрацю в Центральній Європі.

– На неймовірне порозуміння, неймовірну толерантність і неймовірну доброту, з якими лідери та керівники, відповідальні за долі держав і націй, ставляться одне до одного в цей момент у нашій частині Європи. Наскільки згуртованою спільнотою ми зараз є. Сподіваюся, що це також хороший знак для всіх нас у майбутньому. Що разом ще матимемо тут територію безпеки, плідної співпраці, а також значного економічного процвітання, багатства та мирного життя, – сказав президент Польщі.

Він запевнив, що сьогодні Польща робить усе, щоб якнайшвидше закінчилася війна в Україні, щоб повернувся мир, щоб люди знову жили спокійно.

– Сподіваюся, що незабаром ми зможемо допомогти їм (українцям – ред.) відбудувати будинки та відродитися – відновити своє життя у всіх його сферах. Це теж наше велике завдання. Не сумніваюся, що ми також зможемо виконати його як громада, – додав Анджей Дуда.

Після президента Польщі слово взяли римо-католицький архієпископ о. Станіслав Гондецький – голова єпископату Польщі, єпископ Анджей Маліцький – голова Польської єкуменічної ради, Міхаель Шудріх – головний рабин Польщі, Томаш Міськевич – голова Мусульманського релігійного союзу в Польщі. Насамкінець виступив Григорій Купріянович – співголова Спільної комісії уряду та національних і етнічних меншин. Привітавши гостей, українець нагадав, що путінська росія вже 336 днів веде жорстоку війну проти всієї України.

– Ця війна, спричинена агресією російської федерації в лютому минулого року, є найгіршою європейською

геополітичною та гуманітарною кризою після закінчення II Світової війни, що негативно впливає на навколишнє середовище та суспільство в усьому світі, – сказав він.

Як зазначив Григорій Купріянович, меншини особливо глибоко розуміють, до чого призводить мова ворожнечі, заперечення права іншої людини на власну ідентичність, мову, культуру та державу. «Мета цієї війни – просто знищити українську державу, націю, культуру та мову», – наголосив співголова Спільної комісії.

Одночасно Григорій Купріянович підкреслив, що цивілізований світ представляє іншу модель взаємовідносин. Це модель поваги до прав особистості, прав націй і прав меншин.

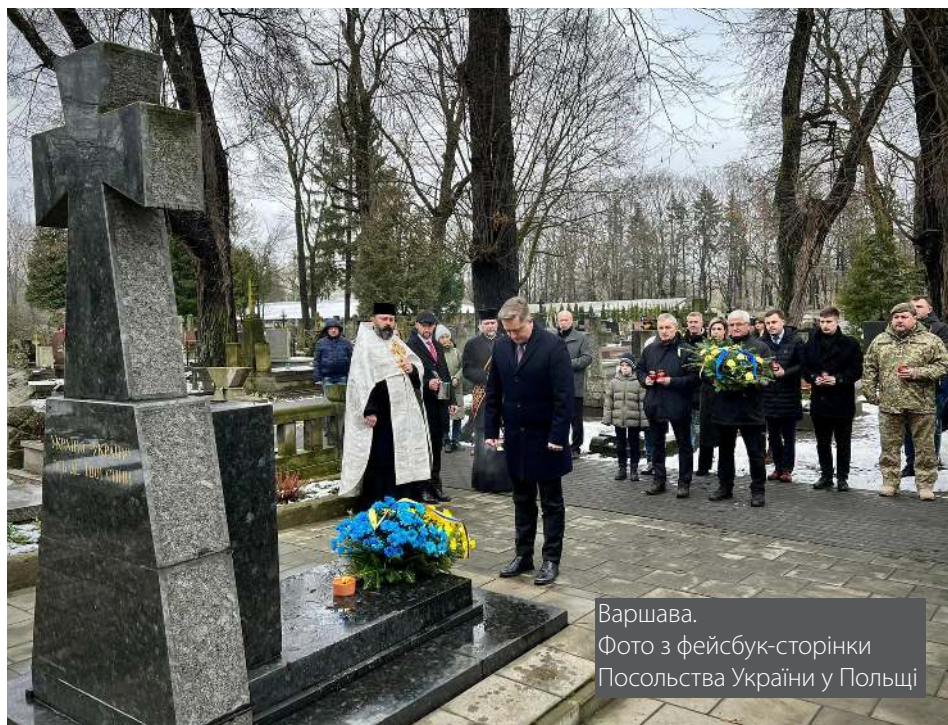
– Тому для нас є неприйнятним і незрозумілим, що одна з національних меншин у Польщі – німецька меншина – досі піддається юридичній та фактичній дискримінації у справі викладання мови меншини, – нагадав співголова Спільної комісії справу про зменшення субсидії на вивчення рідної мови для німецької меншини. Водночас він зауважив, що неналежна підтримка, зокрема фінансова, призводить до зникнення унікальних культурних феноменів, які є «великим надбанням Республіки Польща та всієї Європи».

На завершення Григорій Купріянович подякував президенту Польщі за підтримку українського народу. Він також подякував усьому суспільству, усім представникам місцевої влади та неурядовим організаціям у Польщі за велику гостинність та прихисток під своїм дахом мільйонів українців, які «тікають від російських бомб і ракет».

– Нехай цей новий рік принесе мир, нехай він приведе Україну разом з друзями та союзниками до перемоги в нерівній боротьбі з окупантом, нехай дозволить розбудувати кращу нову модель безпеки в Європі та світі, також гарантуючи права меншин, – підкреслив Григорій Купріянович.

Щорічна зустріч президентської пари вперше після спалаху пандемії відбулася, як і раніше, в розширеному складі. До Президентського палацу прибули не лише глави церков (троє греко-католицьких єпископів та православний) і члени Спільної комісії уряду та нацменшин, а також делегації світських церков і релігійних об'єднань. ●

Відзначення Дня Соборності України та вшанування пам'яті воїнів Армії УНР у Польщі

Варшава.
Фото з фейсбук-сторінки
Посольства України у Польщі

Люблін.
Фото з фейсбук-сторінки Люблінського
воєводського управління,
авторка – Катажина Лінк

Перемишль.
Фото Степана
Колосівського

Продовжено збір ліхтариків для українських дітей

У межах цьогорічної акції «Свята без тата» її організатори вирішили зібрати ліхтарики для дітей з України. Першу партію вже передали українським дітям на Різдво. Проте акцію, котра мала тривати до 7 січня, продовжено. Організатори хочуть, щоб кожна дитина, а їх зараз в Україні проживає близько 4,5 мільйона, отримала ліхтарик. Члени фонду Uniters, які є ініціаторами і вже вдев'яте організовують акцію «Свята без тата», переконані, що ліхтарики допоможуть дітям пережити час, проведений у темних сховищах. Ліхтарик разом з батарейками можна привезти або відправити до фонду Uniters у Варшаві (ul. Elizy Orzeszkowej 5), Пласт Варшава (ul. Lirowa 42), Український дім у Варшаві (ul. Zamenhofa 1), Народний дім у Перемишлі (ul. Kościuszki 5), приміщення товариства «Майстерня» в Кошаліні (ul. Niepodległości 24-26, щочетверга), а також у штаб добровільної пожежної дружини в Польщі, адже волонтери-вогнеборці приєдналися до акції. Її партнерами виступає теж Посольство України в Польщі, Об'єднання українців у Польщі та Союз польського гарцера.

Збір ліхтариків у межах акції «Свята без тата» відбувається не лише в Польщі, а, зокрема, в Україні, Іспанії, Чехії, Нідерландах, Португалії, США. Усі адреси вказано на фейсбук-сторінці (Święta bez taty / Свята без тата). Можна теж переказати пожертви на рахунок Фонду:

(Польський рахунок) Santander Bank:

55 1090 1841 0000 0001 4887 5552

(Український рахунок) Monobank: 4441 1144 4612 9023

IBAN: PL55 1090 1841 0000 0001 4887 5552

Fundacja UNITERS (United Volunteers)

Благодійний концерт хору «Вирій» у Гданську

Фото з фейсбук-сторінки хору

22 січня, в день Соборності України, в греко-католицькому Конкатедральному соборі в Гданську відбувся благодійний концерт хору «Вирій». У ході його вдалося зібрати 7917 злотих.

«Ми дякуємо всім, хто прийшов, послухав, підтримав», – пишуть на своїй фейсбук-сторінці члени колективу. Після концерту організатори запросили всіх гостей на площу Хрещення Української Русі (біля виходу з церкви) на благодійний ярмарок рукоділля, прикрас та солодоців.

«Пам'ятайте, що ми з вами робимо добру справу й разом наближаємо нашу перемогу. Усе буде Україна», – зазначають у мережі хористи «Вирія», які заохочують приєднатися до збору коштів на закупівлю внутрішньокісткових інфузійних систем. Членами хору є українці, народжені й в Україні, й у Польщі.

Дні єдності християн у Вроцлаві

Фото з фейсбук-сторінки мера Вроцлава

19-21 січня у Вроцлаві відбулися традиційні Дні єдності християн. Про це повідомляє сайт Вроцлавсько-Кошалінської єпархії УГКЦ. Першою подією цьогорічних святкувань стала літургія в греко-католицькій катедрі у Вроцлаві та Йорданське освячення води. Архієрейську божественну літургію відслужив єпископ Вроцлавсько-Кошалінської єпархії владика Володимир Ющак. У церемонії освячення води на річці Одра взяли теж участь єпископи римо-католицького та євангельсько-аугсбурзького костелів.

Днем пізніше, 20 січня, в приміщенні Центру української культури та розвитку (ЦУКР) на вул. Руській відбулася «Вроцлавська кутя». На святі були присутні представники вроцлавської влади, вроцлавських університетів, громадських організацій та різних національних меншин, які живуть у місті та Нижньосілезькому воєводстві. На сцені Центру виступили мистецькі колективи з Польщі та України з концертами українських та польських колядок. Традиційно, окрім загального святвечірнього частування за різдвяним столом, представники кожної національної меншини, що беруть участь у «Вроцлавській куті», підготували окремий стіл зі своїми регіональними святвечірніми стравами.

«Це наша багаторічна традиція – „Вроцлавська кутя“, новорічна зустріч з українською громадою, яка проживає у Вроцлаві. Я радий, що в ці важкі для вашої країни хвилини можемо бути разом і створювати спільноту. Ми й надалі будемо підтримувати Україну та її боротьбу за незалежність. А сьогодні час подяк та побажань – передусім миру», – такими словами на своїй фейсбук-сторінці мер Вроцлава Яцек Сутрик поділився враженнями від події. Цьогорічна «кутя» була вже 26-ю. Ініціатором та головним

організатором заходу є Ігор Саламон, голова вроцлавського гуртка ОУП (на фото ліворуч разом з мером міста).

Завершальним заходом цьогогорічних Вроцлавських днів християнської єдності було «Радісне колядування», яке відбулося 21 січня в залі Аула Лепольдіна Вроцлавського університету. У межах концерту дев'ять мистецьких колективів з Польщі та України виконали, зокрема, українські, польські та угорські колядки. Головним гостем вечора був фольклорний ансамбль «Перлінка» зі Славуті, що в Україні.

Організували цьогогорічні Дні єдності християн вроцлавський гурток Об'єднання українців у Польщі та Генеральне консульство України у Вроцлаві. Урочистості відбулися у співпраці Вроцлавсько-Кошалінської єпархії та катедральної парафії греко-католицької церкви.

«Журавлі» на Вармії та Мазурах

Концерт в Ельблонзі.

Фото з сайту Ольштинсько-Гданської єпархії

21 та 22 січня відбулися концерти колядок та щедрівок у виконанні українського чоловічого хору «Журавлі» на Вармії та Мазурах. Репрезентаційний хор ОУП 21 січня виступив у греко-католицькому храмі в Ельблонзі. Вечір у греко-католицькій святині розпочався екуменічним богослужінням, яке очолив о. Аркадій Трохановський, єпископ Ольштинсько-Гданської єпархії УГКЦ.

Для учасників хору «Журавлі» концерт колядок, що розпочався після богослужіння, став особливим. Вони назвали його важким концертом, тому що важко співати з належною радістю в той час, коли в Україні триває війна, гинуть люди. «Журавлі» попросили присутніх, щоб цей концерт був спільною молитвою за полеглих у війні, за перемогу України та швидке настання миру. У межах різдвяного концерту, окрім колядок та щедрівок, хористи під керівництвом Ярослава Вуйчика заспівали також кілька патріотичних пісень. Насамкінець усі виконали гімн України.

– Наша реальність дуже змінилася 24 лютого 2022 року. Це 330-й день збройної агресії росії проти України, – зазначив єпископ Аркадій Трохановський. – Напевно, у багатьох із вас були плани на подорожі Україною цього року. Раптом виявилось, що про географію України ми маємо дізнаватися через історію таких міст, як Буча, Ізюм, Гостомель, Маріуполь, Бахмут, Соледар.

Єпископ також зазначив, що багато українців отримало допомогу та притулок у Польщі. «Вони стали членами наших сімей – чужими, але раптом своїми», – сказав єпископ присутнім у храмі, дякуючи за допомогу, яка надходить з Ельблонга для України.

Серед гостей був, зокрема, мер міста Вітольд Врублевський. Як зазначив місцевий урядовець, котрий також звернувся до хористів та публіки, місто дало дах над головою для 1200 людей, які «змушені були тікати з рідного дому в Україні».

Днем пізніше «Журавлі» заспівали в греко-католицькому соборі в Ольштині. Окрім колядок, хор мав у своєму репертуарі кілька маршових пісень, а завершився концерт піснею «Ой, у лузі» та державним гімном України.

Виступ для місцевої громади став також моментом відзначення Дня Соборності України, що припав на день концерту в Ольштині, тобто 22 січня. Про це наостанок наголосив єпископ Аркадій Трохановський, подякувавши співакам хору за приїзд. Це був другий концерт «Журавлів» в Ольштині за пів року.

Організаторами концертів хору на Вармії та Мазурах виступили греко-католицькі парафії в Ельблонзі та Ольштині й Об'єднання українців у Польщі (Ельблонзький відділ ОУП та гурток ОУП у Ольштині).

Спільне вшанування пам'яті вбитих перемиських євреїв

Фото Павла Лози

17 січня, як і в минулі роки, жителі Перемишля зустрілися в Горохівському лісі біля міста, щоб ушанувати пам'ять убитих тут у липні 1942 року непрацездатних – інвалідів, старих і хворих – та дві тисячі перемиських євреїв. Людей розстрілювали в лісі та ховали в ровах, які в час I Світової війни використовували як проходи до вогневих позицій. Заключним у цьому злочині було вбивство дітей, яких на місце страти привезли останніми. Це місце виявили лише через шістьдесят років після того злочину за документами та свідченнями очевидців. 16 липня 2002 року було встановлено меморіальну дошку з чорного граніту з написом двома мовами – польською та івритом: «Земле, не ховай моєї крові, аби крик мій не замовк. Пам'яті мешканців Перемишля та околиць, убитих у цьому місці гітлерівцями в 1942 році».

Ушанування жертв відбулося 17 січня в день юдаїзму в католицькій церкві. У події взяла участь численна українська громада, у тому числі представники Об'єднання. Присутній історик з України д-р Іван Матковський розповів про голокост євреїв в Україні під час II Світової війни та ставлення цього народу до сучасної війни в Україні. Присутні поставили до пам'ятника лампадки. Слід додати, що там розміщено інформаційну дошку, яка розповідає про місце та історію вбивства перемиських євреїв. На дошці вміщено написи чотирма мовами, зокрема й українською.

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

Тетяна СЕМАКОВСЬКА

Фото надано героєм статті

«Навіть якщо є вибухи в місті – продовжуємо операцію»

Для українських лікарів війна стала викликом, адже їм доводиться оперувати та рятувати життя у важких умовах, коли в місті лунають вибухи від російських ракет.

Ми поспілкувалися з дитячим хірургом Олегом Янчуком, який працює в лікарні «Охматдит» («Охорона матері та дитини») в Києві. Його відділення – унікальне, там рятують життя новонародженим малюкам, що мають вроджені вади розвитку. Він розповів, у яких умовах працюють зараз медики, з якими труднощами зіштовхуються та які моральні питання можуть постати перед ними, зокрема щодо лікування поранених росіян.

– Пане Олеже, розкажіть, будь ласка, про себе, як ви прийшли у медицину?

– До вибору професії я ставився дуже відповідально. Не в останню чергу на мене вплинув приклад батьків, вони теж медики. Було декілька спеціальностей, які я розглядав паралельно з медициною, але зрештою вирішив продовжити сімейну традицію і вступив у Національний університет імені Богомольця в Києві, провчивши там шість років. Починаючи з 4-го курсу, мені дуже хотілося застосовувати свої знання, тому я почав працювати медичним братом у лікарні «Охматдит» у відділенні хірургії новонароджених. Тут я працюю і досі, але вже в якості лікаря. Загалом маю сім років практики як лікар, з 2015 року.

– Чому обрали саме напрямок дитячої хірургії?

– З дітьми працювати і набагато складніше, і простіше водночас. Є величезне бажання їм допомогти, незважаючи ні на що. Інколи бувають конфліктні ситуації, коли батьки мають якісь упередження щодо медицини або лікарів чи з будь-яких інших причин – але дитина не винна у цьому. Наше завдання – допомогти цій малій людинці одужати, стати великою й обирати свій шлях. Взагалі медицина – моральна професія, але з дітьми не треба робити той вкрай важкий вибір, з яким зіштовхуються зараз мої колеги зі «старшої практики».

– Що ви маєте на увазі?

– Я знаю декількох колег, які спеціалізуються на дорослій медицині. Вони з початку війни працювали у лікарнях, де відбувався прийом поранених. В перші дні війни їм привозили поранених російських солдатів, кадирівців. Вони їм теж надавали медичну допомогу – і я не знаю, чи міг би це зробити. Я розумію, що вони робили свою справу, рятували життя, а далі вже правоохоронні органи займаються полоненими... Але це дуже складний моральний вибір, коли тобі доводиться лікувати ворога, який вбиває твій народ. З медичної точки зору – це правильно, це те, чого нас навчають. Але з дітьми про це думати не потрібно. Робота з дітьми – «найсвітліша».

– Можливо, у вас був якийсь маленький пацієнт, який найбільш запам'ятався?

– Насправді всі запам'ятовуються. У нас, на жаль, дуже часто діти лікуються досить тривалий період. У нас був хлопчик Тихон – у дитини були нюанси з опікою, адже маля народилося в Україні, але він був громадянином іншої країни. Тихон мав досить складну ваду кишківника, ми дуже довго його лікували всі разом. За час війни він якраз почав рости й одужав. Це тривало десь до кінця квітня і відбувалося на наших очах. В той час ми змушені були жити в лікарні, адже через війну практично неможливо було повертатися додому – багато колег жили в Бучі чи Ірпені. Тож ми мешкали в лікарні й спостерігали за Тихоном набагато більше, ніж за іншими дітьми.

А зараз у мене є один пацієнт, він вже 6 місяців на лікуванні, з невеличким відпочинком вдома протягом місяця. Зараз малюк у відділенні інтенсивної терапії, ми маємо досить непоганий ефект у плані лікування, сподіваємося, що зовсім скоро дитині відновимо власний стравохід. У малечі вроджена вада розвитку – атрезія стравоходу (зустрічається з частотою 1 на 2000-3500 новонароджених дітей – прим. авт.). Це мальформація, при якій частина стравоходу у дитини відсутня. Вада є важкою для корекції, все залежить від того, наскільки велика частина органу відсутня.

Починаючи з 2018 року, у нашій клініці, а конкретно у нашому відділенні під керівництвом професора Євгена Руденка і нашої завідувачі відділенням Ірини Макакової, ми почали використовувати сучасну методику корекції складних варіантів цієї вади – методику американського хірурга Джона Фокера. Ми вже вкотре успішно її застосовуємо, трішки адаптуючи до наших реалій. Суть в тому, що вона дозволяє дитині вже після народження створити умови, щоб у неї виріс власний стравохід, і щоб відновити його на певному етапі, у віці декількох місяців, не використовуючи пластичні операції по переміщенню інших органів.

Цей довгий шлях мами й дитини займає вже півроку, це досить тривало й виснажливо, і ми всі дуже чекаємо, що зможемо подарувати свято цій родині.

Запам'ятовуються й батьки пацієнтів, ставлення їх до своєї дитини – це теж дуже важливо. Я не проходив їхній шлях і, дай Бог, ніколи не пройду. Але буває, що батьки не завжди розуміють, що малечу інколи дивом вдається врятувати, і лікарі балансують на межі неможливого, щоб зберегти маленьке життя.

– Як змінилася ваша робота від початку повномасштабного вторгнення?

– Конкретно ми не були задіяні в інших сферах, крім нашої, тому що у нас дуже вузькопрофільне відділення, і справді не в багатьох лікарнях є такі відділення, які займаються хірургічним лікуванням саме новонароджених дітей практично будь-якого напрямку. Ми досить універсальні лікарі, але водночас дуже обмежені по віковій групі.

В перший час війни був період, коли у нас навіть поменшало роботи. Але це тривало досить недовго, максимум 2-3 тижні, а далі ми повернулися до звичного режиму. Ми були готові до будь-якого розвитку подій, в тому числі до залучення нас до роботи поза лікарнею – там, де наша допомога була б необхідною, але цього не відбулося. Ми продовжили займатися своєю справою. За кількістю госпіталізацій на сьогодні ми вже перевершили тогорічний рівень.

– Зараз повітряні тривоги – звичне явище для України. Як ви працюєте під час них? Чи спускаєтеся в укриття?

– Звісно, що основний пріоритет для нас – це безпека пацієнта. Під час повітряної тривоги всі пацієнти переміщуються до бомбосховища. Також планові оперативні втручання відтерміновуються до закінчення тривоги. Єдиним виключенням є випадок, коли повітряна тривога застала нас в операційній. Таке теж буває. Тоді ми продовжуємо операцію. Навіть якщо є вибухи в місті – продовжуємо операцію. Загалом, якщо є змога, стараємося не переривати і не затягувати хірургічний процес. Наркоз – це також той параметр, на який ми зважаємо, він не може бути безкінечним. Це такий стан організму, при якому треба працювати максимально швидко. Якщо оперативне втручання передбачає певні етапи, і на якомусь з етапів можна зупинитися без шкоди для здоров'я пацієнта – зупиняємось на цьому.

– Зараз по всій Україні є проблеми з електропостачанням, що робите у такому випадку?

– На щастя, у нашій лікарні з цим все добре. Після третього обстрілу, направлено на інфраструктуру, у

нас почалися невеликі перебої, але протягом декількох годин все було поладовлено, а до цього ми взагалі не відчували відсутність світла чи тепла. Нам пощастило ще в тому плані, що ми в новому корпусі «Охматдиту» – його будівництво почалося ще в 2009 році. З початком війни наше керівництво позапланово вирішило переїхати сюди, щоб бути в одному місці, все ж таки будівля сучасна, більш безпечна для пацієнтів та персоналу, має багато джерел автономних для водопостачання, вбудовані генератори. В цілому, в лікарні ніхто не відчуває дефіциту, хіба що зв'язок зникає. Коли вимикається світло навколо – мобільного зв'язку практично немає.

– Які трансформації пережила лікарня від 24 лютого?

– Багато наших колег з перших днів залишили «Охматдит» і поїхали захищати нашу Батьківщину. Багато хто був залучений до лікування поранених, в тому числі дорослих. Особисто в мене, в порівнянні з ними, робота практично не змінилась.

Деякі українські вагітні жінки виїхали в країни Європи. Європейська медицина досить специфічна, там є певні обмеження і нюанси – і фінансова частина, і страхова медицина, іноді дуже проблематично отримати кваліфіковану консультацію, тому я консультував багато породіль онлайн, намагаючись хоча б якось їм допомогти.

– На вашу думку, як змінилася українська медицина?

– Вона безперервно вдосконалюється. Працівники нашої сфери завжди об'єктивно її оцінювали, на відміну від населення...

Однак ставлення до української медицини дуже суттєво змінилося після того, як багато українців відчували на собі «утопічну» закордонну медицину. Насправді наша медицина має дуже багато переваг, зокрема в плані доступності, на відміну від інших країн, при цьому не втрачаючи в якості і кваліфікації.

Наприклад, не дивлячись на війну, паралельно з практичною роботою, ми не припиняємо писати наукові статті та брати участь в науково-практичних конференціях, це теж наш фронт роботи.

Також ми стикаємося з дедалі більшими викликами. Таке враження, що діти з кожним роком стають все важче й важче. Дуже часто зустрічається комбінація вад, яких раніше не було. Кожна вада потребує певної кількості втручань, треба думати, як це зробити не травматично для дитини. Те, що раніше було тільки в книжках, – тепер робимо ми.

Від початку російського вторгнення в Україну загинуло понад 400 дітей, близько 1000 поранено. Також війна провокує передчасні пологи в жінок, а стрес має негативні наслідки не лише для матері, але й для майбутнього плоду. Немовлята, які народжуються раніше запланованого терміну, потребують більшої кількості кисню. У важких умовах українські лікарі продовжують боротися за маленькі життя та не полишають спроб вилікувати хворих новонароджених. Під обстрілами, між звуками сирен та вибухів – вони продовжують працювати, щоб дати життя тим, хто народився у час війни. ●

Григорій СПОДАРИК

Фото з архіву волонтерів

Генератори, джипи та медикаменти

Такі актуальні потреби України задовольняють волонтери з Вармії та Мазур. Сил не бракує, але потрібні увага й допомога кожного з нас.

Паливо волонтера

Постійно активною є волонтерська команда «Збірка „Парафіяльний зал“» при греко-католицькій парафії в Ольштині. Нещодавно вони їздили з допомогою до реабілітаційного центру в Немирові та кількох пунктів у Львові. Там вони залишають речі, які розподіляють місцеві волонтери. Цього разу ольштиняни знову привезли генератори, гумове взуття, консерви, ліки, одяг. «Завжди намагаємось придбати якнайбільше зі списку, отриманого з України», – говорить Павло Герчак, один з ольштинських волонтерів. Вони допомагають також біженцям, яких у Львові прийняв місцевий бізнесмен.

Ольштиняни були й у Києві, куди привозили джипи для диверсійно-розвідувальної групи. Коли планували купити один з них, на рахунок майже не було грошей. Написали про це у фейсбуці. Відгукнувся знайомий американо-американський солдат з Гаваїв, знайома підприємниця з Ельблонга та багато інших. Рахунок уміти було поповнено до потрібних 30 тис. зл. Наступний позашляховик за невеликі кошти запропонував знайомий з Англії. Автівка поїде в Україну, завантажена генератором та медикаментами. Павло згадує ситуацію, коли, маючи вже п'ять генераторів, отримали інформацію, що конче потрібен іще один. Коштів уже не було. І тоді буквально через 5 хвилин подзвонила товаришка з Кентшина зі словами, що хоче передати один потужністю 6 кВт. На нього скинулися друзі й місцевий підприємець.

Доброта людей – це паливо для волонтера, але Павло бачить його ще в іншому. «Досі я рідко їздив до України, допомагав і діяв на місці. Але коли поїдеш туди й побачиш реакцію людей, то це дійсно заряджає», – говорить він.

Коли ви читаєте ці рядки, ольштинська команда знову в дорозі або вже на місці в Україні. Цього разу вкотре привезли особливо потрібне реабілітаційне обладнання, ті ж генератори, харчі, ліки та одяг. Ольштиняни спонтанно вигадали зібрати також 45 подарункових пакетів для солдатів, з якими зустрінуться. Реакція людей була миттєвою – і ці пакети вже в Україні.

– Такий подарунок – це максимум 100 зл. Але усвідомлення, що ти даєш радість конкретному пораненому героєві, – безцінне, – зазначає Павло. Звичайно, тішать і дорогі речі, бо як не радіти, коли вдалося привезти генератор вартістю більше 100 тис. зл. Павло постійно підкреслює, що все це можливо завдяки відданості всієї команди ольштинської «Збірки» та благодійників. Останніх хоч і менше, ніж на початку війни, але все ж не бракує. В Ольштині розуміють, що про жайття війни треба пам'ятати постійно. Тому радіють, що «Збірку» рекламу-

Христофор Патра і Адам Цалка привезли допомогу на Миколаївщину

ватимуть друзі з гурту «Еней». Незабаром у публічному просторі з'являться результати їхньої спільної роботи.

Допомога з ремонтом

Постійну допомогу здійснюють і Христофор Патра з Гіжицька та Адам Цалка з Круклянок. Волонтери діють під брендом Клубу українських байкерів Вармії та Мазур, очільником якого є Христофор Патра. В останню січневу поїздку вони завезли, зокрема, польову кухню, котру передали військовій адміністрації у Львові. Знають, що найближчим часом вона потрапить на передову. Привезли також шість генераторів, багато харчів та одяг. Не змогли доїхати до Херсона, але відвідали Миколаївську область. «Хата за хатою розвалені, все зрівняно із землею. Фундаменти встигли вже порости кущами», – згадує тамтешній села Адам Цалка. Хоч це не найтрагічніше, що бачив в Україні.

Допомога від комітету «Разом з Україною»

Уже після повернення до Польщі від військової адміністрації Первомайська волонтери отримали офіційний лист про потреби. Вони величезні. Зокрема, необхідні потужні генератори, які будуть використовувати для постачання води. Потрібні також бензопили, по кілька на село, що допоможуть відновлювати понищені дахи й нарізати дерево для опалення. Загалом потрібні різні електроінструменти для ремонтних робіт. «Усі ті речі краще везти від нас, оскільки в Україні бракує якісних або вони дорогі», – говорить Адам Цалка. Якщо вдасться зібрати кошти, то наступного разу хочуть відвезти саме таке приладдя й усе, що потрібно для ремонтно-будівельних робіт. Адам Цалка пояснює: привезені речі ще й тому цінні, що багато постраждалих протягом місяців не мають роботи та грошей. Волонтери також підтримують зв'язок зі спецпідрозділом «Kraken» Головного управління розвідки. Знають, що там потрібен позашляховик і професійний, а тому дорогий безпілотник. Вони вірять, що й тут вдасться допомогти та розраховують на допомогу благодійників і жертви.

Час є ключовим

Невтомно працює й громадський комітет «Разом з Україною» з Бартошиць, який очолює Мирослав Малиняк. Чергова машина їздила до Львова в середині січня. Серед речей були свічки, генератори, військові черевики, теплий одяг. Усе, що зараз актуальне. Завезли й 70 дверей, про які просили партнери із Самбірсько-Дрогобицької єпархії УГКЦ. Їх використають для відновлення колишнього комплексу радянських військ, де наразі живуть внутрішні переселенці. Сюди потрапляють і поранені солдати на реабілітацію. «Вони дійсно роблять там велику справу», – говорить Мирослав Малиняк. Бартошичани возять речі в Україну та допомагають у цьому іншим. Проте від початку проблемою є вартість транспорту, оскільки кожного разу треба проїхати сотні кілометрів лише в один бік. Часто закладають свої гроші, бо, як говорить Мирослав Малиняк, перестати їздити не можна. Водночас він із сумом помічає, що на кордоні зараз значно менше волонтерських машин. Це можна пояснити втомою або, на жаль, звиканням людей до війни. Подібне він помічає й серед жертводавців. Їх можна по-

ділити загалом на дві групи: ті, які постійно підтримують, і ті, які не менш послідовно шукають аргументів, щоб відмовитися. Останні часто згадують про корупцію, але пан Мирослав невтомно тлумачить, що комітет співпрацює з перевіреними партнерами. Крім цього, завжди просить замислитися, чи в мирних і демократичних державах корупція напевно відсутня.

Усе це показує, що збирати кошти й речі непросто. До того ж пан Мирослав не хоче надто експлуатувати місцеву громаду, бо бартошичани з ініціативи пароха о. Юліяна Кравецького задіяні у збірку коштів на позашляховики. Наразі в Україну вдалося відправити вже більше тридцяти таких машин. Тому волонтеру часто доводиться шукати благодійників по всій Польщі та за кордоном. У нагоді стає мережа друзів. Саме таким шляхом зараз він шукатиме на Ельблонжчині, Помор'ї та Кашубах професійних рибалок. У них хоче попросити старі сітки. Рибалкам вони вже не потрібні, а в Україні знадобляться для виготовлення маскувальних сіток. Волонтер говорить також, що постійно потрібні енергетичні батончики та консерви. «Військові на фронті для безпеки часто не можуть розпалювати вогонь. І саме до них потрапляють такі харчі», – пояснює Мирослав Малиняк. Чергові потреби – це антисептичні матеріали та ліки, особливо від застуди. Волонтер завжди готовий їхати в Україну. І це відбудеться, щойно вдасться зібрати відповідну кількість речей. З розмов із воїнами він знає, що саме час є ключовим. Найкраще це видно на прикладі постачання зброї. Добре, що світ дає її українцям, але якби робив це швидше, багато героїв усе ще було б серед живих. Тим, хто постраждав, бартошичани допомагають не лише в Україні. Комітет тісно співпрацює з осередком «Добрий брат» у місті Осек (Поморське воєводство). Нещодавно туди приїхала нова група поранених. У них багато потреб, тому комітет збирає кошти на те, щоб задовольнити частину з них.

Координати збірок і волонтерів:

- Komitet Społeczny «Razem z Ukrainą»
ul. Leśna 1, 11-200 Bartoszyce
nr rachunku 35 2030 0045 1110 0000 0338 2350
- Parafialny Zespół Caritas w Olsztynie
Tytuł: Pomoc Ukrainie
PKO 95 1020 3541 0000 5002 0361 9772
- Христофор Патра: тел. 601 690 595,
Адам Цалка: тел. 501 224 902

Ольштиняни передали пораненим подарунки і побажання від дітей

Діти з міжсадочкового пункту навчання при Інтеграційному садочку № 26 у Білостоці

Людмила ЛАБОВИЧ

Фото авторки статті

Підтримуємо колядні традиції у Білостоці

До середини лютого на різних заходах на Підляшші лунають українські колядки. Цього року у святковий час пройшло аж сім українських колядних концертів. Один із них відбувся 22 січня в Білостоці.

«Вечір колядок» є найбільшим заходом, організованим протягом року Білостоцьким відділом Союзу українців Підляшшя. Це презентація, у першу чергу, українських дітей, місцевих колективів та парафіяльних хорів, які виконують українські колядки, а також запрошених гостей із Польщі та України.

– Головною метою «Вечора колядок», який ми організуємо, є продовження того різдвяного часу, показ репертуару українських ансамблів та презентація гарних українських колядок, – пояснює Лука Бадовець, голова відділу і водночас заступник голови СУП.

Цьогорічний захід пройшов у вцент заповненому залі Центру громадської активності в Білостоці. Було

багато дітей і молоді, та, звичайно, батьків і дідусів тих наймолодших. Це дуже оптимістично, оскільки в Білостоці набагато важче зберегти свою культурну ідентичність. Багато десятиліть у воєводському центрі оселяються жителі україномовних сіл, які найчастіше не мають сформованої національної ідентичності, тому вони дуже швидко відходять від уживання рідної мови та забувають звичаї своїх предків. Зараз у Білостоці польськомовні не лише наймолодші, але й їхні батьки та вже навіть дідусі. Тому такі заходи, як колядні презентації, це певний привід, аби пригадати українські традиції Підляшшя та заохотити дітей і молодь продовжувати їх.

Зараз чи не головну роль у збереженні мови і звичаїв регіону та вихованні в українському національному дусі виконують пункти навчання української мови, які роблять те, чого вже часто не роблять батьки. У Білостоці таких пунктів три – при садочку та у двох початкових школах. Попри те, що в поточному навчальному році припинив існування один пункт на рівні садочка, але все-таки українську мову вивчає більше дітей ніж торік. Зараз їх 74 (у минулому році було 59).

Дуже добре розвивається пункт навчання при Початковій школі № 9 у Білостоці.

– У цьому році в школі навчаються 43 діти, – говорить Олександра Іванюк, вчителька української мови.

– Це дуже добрий рік, бо записано вдвічі більше дітей ніж у минулому році. Це діти з молодших класів, вони мають енергію, хочуть щось робити, тому включаю їх у різні ініціативи, такі як презентації колядок.

На концерті виступили діти з усіх пунктів навчання української мови в Білостоці. Співали малюки з міжсадочкового пункту при Інтеграційному садочку № 26 і власне із Початкової школи № 9. Виступив також хор Громадської початкової школи імені святих Кирила і Методія.

Багатоох білосточан – колишніх нащадків україномовних жителів Підляшшя – часто ідентифікують не так за національністю (чи то українською, чи білоруською), як за віросповіданням. Тому багато молодих людей включається в життя церкви та співає у парафіяльних хорах.

На «Вечорі колядок» виступив Молодіжний хор православної парафії Святого Духа у Білостоці, який веде Віта Коцюбайло.

– Хор співає першу літургію в церкві, – говорить його керівниця. – Вони активно беруть участь у житті церкви, в житті парафії. На сьогоднішній день це тяжко, тому що молодь любить поспати, любить вийти кудись у суботу, а в неділю прийти на 7.30, щоб заспівати літургію, це треба бути варіятом. Однак ці люди – пасіонати своєї справи, вони люблять співати, люблять також співати в церкві.

На колядному заході виступив також другий ансамбль, що його веде Віта Коцюбайло – «Кантанта Амон».

– Це мешканці Білостока, є в нас і католики, і православні, є дівчина з України, котра приїхала після початку війни. Співаємо репертуар на замовлення, на весіллях, співаємо теж на концертах, – ділиться жінка.

Хор Громадської початкової школи імені святих Кирила і Методія в Білостоці

Традиційно на заході виступив фольклорний ансамбль «Добриня» з Білостока. Його учасниці, члени відділу СУП, підготували також солодкий почастунок. Це добра ідея, бо після концерту люди не розходяться зразу по домівках, а залишаються, щоб порозмовляти з іншими учасниками концерту.

Щорічно на захід організатори намагаються запросити виконавців або з України, або з інших регіонів Польщі. Цього року, з огляду на війну, не змогли приїхати колективи з України. Однак з колядками виступив незрячий соліст Миколай Барбуца, який на початку війни потрапив до Білостока з Олександрії з Кіровоградської області.

Про війну згадав присутній на заході Пшемислав Тухлінський, заступник мера Білостока: «Колядки несуть з собою надію. Маю надію, в Європі настане мир та Україна виграє цю війну з російським загарбником».

Завершальним, фольковим акцентом «Вечора колядок» був виступ нової групи «Монисто» з Варшави. «Музичний проект „MONYSTO” створений з метою популяризації українських фольклорних пісень», – йдеться на їхній фейсбук-сторінці. Гурт пропонує старі пісні в сучасній обробці, тож колядки в такому аранжуванні звучали на концерті особливо цікаво.

– Форма, котру ми ввели якийсь час тому, щоб запрошувати ансамблі з-поза нашого регіону, є доброю, – підсумовує Лука Бадовець. – Це різноманітність. Запрошені колективи співають колядки і щедрівки з України та інших регіонів Польщі. Цього року маємо гостей з Варшави, вони файно показали найбільш відомі колядки в зовсім іншому звучанні.

«Вечір колядок» у Білостоці був одним із семи українських концертів, які в різдвяно-новорічний час організував Союз українців Підляшшя у межах двох проєктів з дотації міністра внутрішніх справ і адміністрації РП. Окрім Білостока та Більська-Підляського, де виступали в основному діти, що вивчають українську мову, відбулися вони і в менших місцевостях у Сім'ятицькому повіті – найбільш колонізованій частині Північного Підляшшя. ●

«Кантанта Амон» з Білостока

Аліна КУВАЛДІНА

Фото з архіву героїні статті

«Війна їх забирає, навіть якщо вони фізично живі»

Ольга Лавриченко – українська поетка та громадська активістка. Нещодавно видала свою першу прозову книгу «Стилет волі», кошти з продажу якої здебільшого йдуть на допомогу військовим, зокрема на автомобілі. Це – роман-антиутопія, головні герої котрого – підпільники, що борються як з зовнішнім, так і з внутрішнім агресором. Прототипами персонажів стали друзі та знайомі дівчини, котрі воюють зараз або ж загинули на фронті раніше. «Я пишу, щоб ті, чиї життя забрала війна, були живі. Хоч десь, хоч у книзі. Адже якби я не вірила, що вони живі, допоки їх пам'ятають, – то не пережила б таку кількість втрат», – каже у післямові Ольга. Детальніше про книгу та її авторку – у нашій розмові з письменницею.

– Розкажи, будь ласка, як ти особисто пов'язана з війною.

– Варто почати з того, що під час Майдану мені було 19 років, я навчалася в університеті і дуже активно підтримувала протести. Потім вибухнула війна і частина моїх друзів звідти поїхала воювати. Ми ж, студенти, вирішили, що також зможемо допомогти державі і створили свою громадську організацію. Проте в нас нічого не вийшло і ми почали шукати інші варіанти бути корисними. Тоді один наш друг, котрий воював в добровольчому корпусі Правого сектору, запросив нас спробувати допомагати в цій організації, працювати з молоддю.

Так я потрапила до Правого сектору, стала керівницею «молодіжки» в 2015 році. Потім у мене була одна ротація на блокаду Криму, я їздила туди в якості інформаційниці. Загалом я була в Правому секторі два роки, займалася вишколами, вихованням дітей. За освітою я вчителька історії, тому їздила Україною, читала їм лекції. Інколи кілька днів чи тиждень ми жили в лісі, вишколювалися, займалися військовою справою, фізичними тренуваннями. Також розвивали інтелект, читали багато книг, вивчали історію і тому подібне.

В 2017 році я пішла з Правого сектору і почала потрохи від усього цього відходити, але фактично все моє оточення лишилося військовим. З'явилися друзі й в інших батальйонах. Якщо людина вже наближена до цієї теми, то їй легше знайти спільну мову з тими самими людьми – яких, будемо чесними, не всі розуміли на той час.

– Знаю, що «Стилет волі» ти дописала ще два роки тому. Чому вирішила видати її саме зараз?

– Так, книгу почала писати в 2015 році, а закінчила у 2020-му, 8 січня. Спеціально для того, щоб 9 січня подарувати її на день народження Юрі, хлопцю, з котрим тоді зустрічалася. Він також колишній учасник АТО, до цього читав уривки і йому дуже подобалося.

Коли почалася повномасштабна війна, я довго про це не згадувала, а потім чомусь вирішила перечитати книгу. І зрозуміла, що вона в деяких місцях дуже емоційно близька до того, що відбувається зараз, може, навіть трохи пророча. Зараз вона, напевно, зможе комусь допомогти впоратися з емоціями, пережити цей доволі важкий період. Я не можу сказати, що чекала цього моменту – краще б його не було. Але якщо вже так склалося, то я вирішила, що зможу цим допомогти – і комусь зрозуміти, подивитися під іншим кутом на події, які зараз відбуваються, і своїй подрузі купити авто для підрозділу, в котрому вона воює.

Також через деякий час після 24 лютого загинув один із прототипів героїв книги – Кібець. Це мій дуже хороший друг Кенні, він мені був як молодший брат. На той момент я вже думала про видання, готувалася до цього, але ще ніяких серйозних кроків не робила. Але тоді зрозуміла, що маю цю справу обов'язково довести до кінця.

– Твоя книга вийшла як самвидав. Чому було прийняте таке рішення?

– Коли я вирішила, що буду видавати «Стилет волі», видавництва були або на паузі, або не працювали, або не приймали нічого. Є і такий момент, що видавці ставляться до авторів-початківців дуже скептично і, можливо, не вірять в них. Дуже часто за ними треба бігати,

вмовляти і приймати умови, які не подобаються. Це видання для мене більше, ніж книга, тому я вирішила, що не хочу грати за чужими правилами і самостійно видам маленький тираж. Спочатку думала про 100 примірників, потім зрозуміла, що можна і 200. Зараз в мене відкритий передпродаж, буквально за тиждень має прийти перший наклад, на разі замовлено 150 примірників, хоча ще навіть не було презентації (на кінець грудня 2022 р. – прим. ред.). Також книга продається в електронному вигляді.

Ще один важливий момент – я вирішила, що видам «Стилет волі», аби допомогти зі збором на автомобілі. Три мої кращі подруги – ветеранки, вони зараз на війні, а головна героїня – це збірний образ цих дівчат. Всі кошти, які вище собівартості книги, я віддаю на збір для підрозділу однієї з них.

– Наскільки розумію, цей текст доволі особистий для тебе. Чи важко було наважитись його видати?

– Коли я вже отримала погодження від друкарні, в мене була панічна атака, трусилися руки й ноги, текли сльози... Я дуже злякалася, бо це справді дуже особиста книга, і тут питання не в моїй майстерності як авторки. Я написала про людей, яких уже здебільшого немає серед живих, і моя відповідальність полягає в тому, аби правильно їх показати, аби читачі їх відчули і вірно зрозуміли, і щоб це було правдою, а не якимось пафосним героїзмом чи щось таке. Звісно, це все здебільшого метафорично, але я намагалася в збірні образи вкладати найбільш яскраві риси тих, про кого писала. Тому трохи було страшно.

Страшно було також від того, що мене рознесуть критики, але я це буду сприймати не на свій рахунок, а як образу в бік моїх друзів, знайомих і рідних мені людей. Тож, мабуть, добре, що видання книги затягнулося. Мав би бути наклад на початку жовтня, а його досі немає. За цей час дуже багато чого змінилося. Я стала більш емоційно стійкою, мене не дуже бентежить, якщо хтось скаже щось погане про книгу. Бо розумію, для чого я це зробила, і в мене був час повністю це все осмислити.

– Твоя книга показує війну з різних ракурсів і, говорячи словами одного із персонажів, «багато болю в героїзмі». Як ти вважаєш, чи є зараз війна в певній мірі романтизованою?

– Мені здається, що для воюючої країни це окей і так має бути, бо це питання підтримки народом військових. Хоча, звісно, не варто втрачати критичне мислення.

Для мене особисто до початку повномасштабного вторгнення це була, дійсно, певна романтизація. Я, як людина поетична і творча, сприймала війну як щось жахливе і прекрасне одночасно. Бачила, як вона оголює душі, як би це пафосно не звучало. Насправді показує найкращі і найгірші сторони особистості. Зараз, коли в мене за майже рік загинуло дуже багато близьких людей, більше, ніж за всі вісім років війни, для мене романтичного вже нічого не лишилося.

Я сподіваюся, що це просто якийсь захисний механізм. Бо мені на даний момент дуже важко щось відчувати взагалі, окрім, можливо, злості. Сподіваюся, що після перемоги це все пройде. Я людина взагалі доволі емоційна, емпатична. І зараз мені трохи важко сприймати себе такою, якою я є зараз. Але думаю, що психіка просто нама-

гається вберегти мене в цілому, допомагає пережити ці всі жахливі моменти.

Тому я особисто не романтикую війну. Бо, окрім найкращих людей в моєму житті, вона принесла найважчі втрати і забрала цих людей. Навіть люди, які живі, які воюють – я бачу, наскільки вони змінилися, я бачу, наскільки їм страшно повертатися назад, знову починати жити цивільним життям. Я розумію, що війна їх забирає, навіть якщо вони фізично живі.

– Як, на твою думку, суспільство може допомогти військовим, коли вони повертатимуться?

– В першу чергу, суспільство має бути готовим. Звісно, всі дуже чекають перемоги, але люди мають бути готовими до цієї перемоги. От буквально днями мала дискусію, що, як виявилось, раніше дітям казали, щоб вони не спілкувалися з ветеранами АТО, бо вони алкоголіки і взагалі неадекватні. Тобто тоді вони були алкоголіками і неадекватними, а після 24 лютого раптом стали героями...

Зрозуміло, що багато військових повернуться травмованими або зміняться кардинально, але питання не лише в цьому. Цивільні також змінюються, особливо ті люди, котрі пережили окупацію, пережили бойові дії. Нам усім потрібна буде фахова допомога, абсолютно всім українцям. Комусь більше, комусь менше. У той же час потрібно бути обережними з такими, ну дуже дивними психологами, які вчилися якихось два місяці. Мабуть, варто це десь на законодавчому рівні контролювати, бо непрофесійний підхід може наробити дуже багато бід.

Суспільство в цілому має приймати військових, які повертаються. Просто їх приймати і їх чекати. Тому що вже зараз починають з'являтися оці «я їх туди не посилав». Тобто людина, яка воювала, приїжджає додому, а тут таке... Тому я думаю, що найважливіше, що можуть зробити цивільні, – це чекати і бути готовими, підтримувати вояків і одне одного.

– У книзі ти розповідаєш про боротьбу з внутрішнім режимом, що продовжується після зовнішнього вторгнення. Чи можна вважати це певною пересторогою для українців щодо того, аби повністю не «розслабитися» після перемоги?

– Можливо. Але дуже не хотілося б, щоб це стало нашою реальністю. Сподіваюся, що цього не буде, але у будь-якому випадку нам ні в якому разі не можна ставитися поверхнево до питання українства, до питання збереження нашої ідентичності, нації, роду і країни. Бо, як ми бачимо, зараз люди почали розуміти, наскільки сильно російська культура і пропаганда вкорінилася в нас, і що ця експансія – це не лише збройний конфлікт, а що буквально в усіх прошарках нашого життя, в тому числі культурного, це є.

Тому нам необхідно виборювати свою культуру щодня і це може робити абсолютно кожен, починаючи від лайків і репостів якоїсь правильної, адекватної інформації в інтернеті. Нам потрібно дуже уважно слідкувати за тим, щоб після нашої перемоги на військовому фронті ми зберегли також свій культурний, національний фронт і очистили його від російських впливів. ●

У питаннях придбання книги можна писати авторці на її фейсбук-сторінку: facebook.com/dear.deer.lv

Анна ВІННИЦЬКА

Фото з архіву «НС»

Ірина Дрозд – людина-легенда

Від смерті пані Ірини Дрозд – колишньої директорки Початкової школи ім. Тараса Шевченка, довголітньої голови Українського вчительського товариства, громадської, культурної та церковної діячки – минуло всього два місяці. Однак усіх, хто її знав, не покидає відчуття, що відійшла вона «несподівано» та «надто скоро».

Пані директор, бо так усі її називали, мала ще стільки незавершених проєктів, які обірвала хвороба. І таке велике бажання жити – дехто навіть не знав, що останні місяці вона важко хворіла. Коли ж говорила про свою хворобу, з її обличчя не зникала усмішка. Відійшла у вічність людина-легенда, відома й в українському середовищі, й польському, людина невтомна та неймовірно активна. Кожен, хто думає про українську школу в Білому Борі, насамперед бачить директорку Ірину Дрозд, тому що саме завдяки їй нині можемо говорити про українське шкільництво не лише в Білому Борі, а й узагалі в Польщі.

– Не можна відокремлювати життя національного від релігійного. І не йдеться тут про релігійний фундаменталізм, а про правдиву любов до Бога й ближнього свого, як себе самого, – наголосив під час похоронного богослужіння о. Володимир Куцай, колишній сотрудник греко-католицької парафії в Білому Борі (нині він парох у Гдині). – У Службі Божій ми молилися за спасіння душі св. п. пані директор Ірини Дрозд, але я також молився молитвою подяки за її життя. Бо вона жила любов'ю до ближнього, трудилася на благо нашого народу, любила Бога і свій народ та була прикладом того, про що говорить народна мудрість: без Бога – ні до порога. Тому білобська громада теж була сильною вірою її серця – вона мала у своєму серці живу віру. Говорять, що живі закривають очі померлому, але часом теж померлі відкривають очі живим. Пані Ірина Дрозд багатьом відкрила очі, що варто любити свій народ, бути людиною, брати на себе обов'язки та відповідальність не лише за своє життя, але й ближніх.

– Прощаємося з людиною гігантської наполегливості та гігантської праці, людиною, котра взяла на себе дуже велике завдання перед громадою та обставинами, серед яких довелося жити після акції «Вісла». Її девіз – бути собою та передавати любов до своєї Батьківщини наступним поколінням. І це їй вдалося. Кажуть, що небо

спирається на гігантів. Сьогодні ми прощаємося з гігантом української громади в Польщі, людиною, яка була квінтесенцією роботи та об'єднання українців, – прощаючись з пані директор Іриною Дрозд, наголосив Мирослав Скірка, голова Об'єднання українців у Польщі. – Сьогодні не тільки могила буде пам'яттю про неї, а також церква, школа, діти та ми всі – кожен з нас є прикладом того, чим вона жила, що робила і що залишила наступним поколінням.

– Пані Ірина своєю особистістю будувала наше духовне й матеріальне добро, яким ми нині пишаємося в Білому Борі. Згадаймо її важкі роки директорування в Початковій школі, що закінчилися закриттям школи. Після того треба було переводити дітей до інших шкіл, де учні навчалися на третю зміну й уночі поверталися до своїх місцевостей. Сьогодні навіть важко уявити собі такі умови навчання, а тоді Ірина Дрозд мусила долати всі ці проблеми. Згодом, коли закрили гуртожиток, було прийнято рішення про його будівництво громадськими силами, і це вдалося реалізувати також завдяки пані Ірині Дрозд. Пізніше виникла думка про будівництво церкви, до якої сьогодні так радо приходимо. Ще встановили пам'ятник Тарасу Шевченкові, вшанували пам'ятним знаком акцію «Вісла» та жертви Голодомору. Робили шевченківські концерти, двадцять п'ять разів спільно колядували з поляками й створили багато інших проєктів. Пані Ірина брала до свого дому дітей, які не могли виїхати з гуртожитку додому, організовувала дитячі табори, очолювала Українське вчительське товариство – це все свідчить про її велике серце, любов до ближнього та турботу про народ, – згадував Володимир Філь, голова білобського гуртка ОУП. – Усі ми відчуваємо велику втрату.

– Людину пізнають за ділами її та як любить своїх дітей, а їх у пані директор було дуже багато. Бо її дітьми були не лише рідні Аня та Андрій, онуки, якими пишалася й для яких жила, але також учні українських шкіл.

Вона була людиною великої любові та доброти, ніколи не шкодувала уваги, часу та праці для своїх дітей. Усе для їхнього щастя. Була зразком любові та праці також для вчителів української мови, розпорошених по всій Польщі, котрі відчували її велику підтримку та шану. Це просто пані директор, яка присвятила Білому Борові все своє життя: й особисте, й професійне, – від імені Українського вчительського товариства говорила Марія Туцька.

Коли б не пані директор Ірина Дрозд, то, можливо, сьогодні не працювало б Українське вчительське товариство й не вийшов би жоден підручник для навчання української мови. Сьогодні чи не найбільшими плодами пані директор Ірини Дрозд є випускники українських шкіл, які мешкають по всій Польщі. Марія Туцька нагадала, що, коли почалася війна в Україні, на кордоні серед перших перекладачів були саме випускники білобірських шкіл, для яких це був просто обов'язок. А так сталося тому, що завдяки пані директор Ірині Дрозд учні часто їздили до України, й тому розуміли, що для Батьківщини потрібно та варто працювати.

– Коли ми думаємо про Білий Бір та про нашу школу, бачимо Вас: енергійну, дієву, рішучу, з усмішкою на обличчі й з великим серцем, в якому було місце для нас усіх. Тепер, коли ми пішли у світ, зрозуміли яким важким був Ваш професійний шлях, де кожен день був днем боротьби за нашу школу та гідні умови для нас – учнів. Однак Ви послідовно робили свою справу, Ви вистояли та не скорилися. У Білому Борі ми не просто отримали освіту, а зрозуміли, хто ми є. Ми навчилися любити Україну. У цьому велика Ваша заслуга. Ви для нас, пані директор, виняткова вчителька, чудова людина, але перш за все серце нашої школи. Дякуємо Вам, пані директор, за науку, за турботу та добро. Ви були, є та будете в серці кожного з нас, – наголосила білобірська випускниця Анна Мацинська-Мисько.

– У своїй праці на благо українського народу, його історії, культури, традиції, праці на користь української громади в Польщі та польського місцевого середовища пані Ірина Дрозд була «білобірською залізною леді» – хоча вона вміла нервуватися. Однак під цим «залізом» було величезне серце, щира усмішка та бажання допомогти кожному незалежно від національності та походження. Коли в 2018 році пані Ірина вже не була депутаткою місцевої ради Білого Бору, це не завадило їй бути присутньою в самоврядному середовищі – вона надалі заходила до гміни, казала «*cześć szefie*» й допомагала в різноманітних заходах: чи то суспільних, чи благодійних. Пані Ірина Дрозд завжди вірила в те, що говорила, тому добивалася реалізації своїх ідей. А коли вже вдалося їх реалізувати, на її обличчі з'являлася доброзичлива усмішка, – згадав Павел Міколаєвський, бургомістр Білого Бору. Саме пані Ірині Дрозд належить ідея організувати в Білому Борі Польсько-українське колядування, що цього року відбудуватиметься вже у двадцять шостий раз. Тих задумів, починань було так багато, що Павел Міколаєвський переконаний: кожен з нас носитиме у своєму серці пам'ять про Ірину Дрозд, бо пані директор – велика людина, яка вплинула на кожного, кого зустріла на своєму шляху.

– Хочемо висловити нашу вдячність за те, що стільки років ми могли вчитися у Вас і працювати разом. Декотрим з нас вдалося ще побачити Вас оком малого учня, а потім оком колеги по професії. Дякуємо за те, що мали змогу працювати під Вашим керівництвом і черпати знання з Вашої невичерпної, наповненої багатолітнім досвідом криниці. Хочемо подякувати за Ваше серце, доброзичливість, людяний підхід до учнів і співробітників, за вміння створювати атмосферу взаємоповаги та довіри. Дякуємо за Ваш патріотизм та відданість українським і громадським справам. Ви були для нас взірцем хорошого шефа: дуже вимогливі, але передусім до себе, цілеспрямовані, чудово організовані, завжди мали тисячу справ і водночас знаходили час поговорити про наші проблеми, про важливі та дріб'язкові справи. Ваш щирий, душевний сміх, який часто лунав у коридорах, надовго залишиться в нашій пам'яті, – від імені вчителів з пані директоркою прощалися Дорота Джевецька, Ярослав Миц і Марія Мандрик-Філь, яка також прочитала прощальний вірш від Олександра Масля.

Іринко,

Упав туман на Торки,
Розстелився між вербами.
Вдалині журавель закрівав,
Якби над Сяном.
Забілів сніг останні сліди за нами.
А Ти відходиш на Небесні ватри,
Слідом за «журавлями».

Іринко,

В Україні зимно та темно стало,
Запитай Господа, чи Йому
Горя України ще мало?

Знаєш, наші «Журавлі» святкували в Кошаліні.
А могли святкувати у Криниці, в Сяноці,
Ждині чи Перемишлі
Якби не ця душегубна акція «Вісла».
Ти багатьох врятувала, ще є потрібні для народу,
церкви.
Але багато вже хреститься в другу сторону...

Іринко,

Іди туди, на Небесні перемиські землі,
Іди туди, де всі щасливі.
Шепни Господеві про недолю в Україні!
Часом зайди на Небесні ватри.
І чекай на нас, поспішимо до Тебе.
Нам також прийде такий час.

До побачення,
Іринко,
До післязавтра.

Вічна Пам'ять, пані Директор!

Адам ВЕВЮРКА

(текст написано говірком с. Нова Вєсь)

Фото надав автор статті

Колядники з Лігниць для України

Колядування все в нашій традиції било свідоцтвом нашої радості, але і шанування традиції. І ми на західних землях хцеме тоту традицію підтримати і підтримуєме. Штоправда, од пару, а може і парунадцет років, на Заході, як колядники, ходят зорганізовані групи. То добрі, але і недобрі, бо, на жаль, сусіде, родини не приходят юж так часто до себе з віншуванням. А знам ціж, што деякі з наших люди і внеска в вікнах спозерают з надійом, што колядники зайдут. Але, дякувати Богу, декотри родини мают тото щастя. І я в тим році хтів бити таким колядником – таким щастям, коли мене запросят до своїх хиж.

Наши остатні роки, так напращу од 2014 рока, то є од початку війни в Україні, вшитко ся поміняло в Європі і на світі, а головні в нашом житю, де маме так сильний церковний і культурний звязок з Україном. А пізніше била пандемія і ден 24 лютого 2022 рока, де юж цілий демократичний світ взрів, што росія путіна хце втопити в кирві Україну.

Віруючи в Бога, маме надію, што тото зло війни закінчиться з перемогом України. А надія є ціж в наших колядах, длятого колядування та колядники все голосят лем радіст, котра будит віру в силу Божого добра. Думам, што в тим році Бог народився головні в окопах наших вояків на фронті, ми лем колядами та вшпертям духовним та матерьяльним можеме вшперти їх воєнний різдвяний святочний час. А як святкувати, коли над головою патрони літают та несут російську смерт. Так напращу не знам відповіді...

В перший ден Різдвяних свят в Лігниць Лемки, Бойки та Козаки відвідали з колядом деякі наши родини в Лігниць та околициях. А творив тоту групу колядників: Андрій Олійник як Бойко, а далі люди з Харкова, Запоріжжя, Донбасу та Полтави, і я – як Лемко. Але ми били разом як колядники і не лем, але в серці і душі єдно. Ми відвідали з колядом люди в Лігниць, Лєгницьким Полі та Гнєвомежу. Люде нас всяді вітали, гостили і щедро дарували пінязі на українську армію. Але найважніше для колядників – били сизи, коли колядували та коли заспівали «Ой у лузі червона калина...» Тота пісня будила єдність межде колядниками, але і будила надію, што Україна перемаже. А перемаже, бо в те вірят Лемки, Бойки і Козаки, та не лем...

За зобрани пінязі закуплено нашим хлопцям: ліки, опаски уціскові, шкарпетки і їджиня в пакетах. Думам, што люде, котри нас прийняли, хай знают, што їх пінязі вратували неєдно життя. Дякую за Вашу щирість, котру єм видів в сизах, радості та Вашой щедрости. Для люди з України то било барз приємне вражіння, што наша культурна традиція є так автентична і близка Україні.

Хтів бим подякувати за створіння групи колядників пані Олі Мешинській та за «проводжіння» по хихах, де є наши люде, пані Анні Буковській. Дякую за прийняття родинам: Гойнякам, Калиткам, Пецушкам, Павличим, Гавранам, Суличам, Стависким, Буковским, Перегримам та барз на конец щирій гостинности родині Рєваків. Все те не било би, коли не могли би зме скористати з фірми транспортowej Гжегожа Серковского, котрий лем за кошти транспорту погодився нас возити по селах. Свята минулі. Різдвяний час 2023 рока проходить до історії. Але вірю, што наше колядування збудило почуття єдности та віру, што за рік юж будеме святкувати перемогу України і заз колядники до Вас завітают в Лігниць та околициях. Спозерайте в вікна.

До стрічи за рік! Христос Рождається! ●

Eugeniusz Misiło. Obóz «Jaworzno». Zbrodnia nieukarana. Ukraińcy i Polacy w Centralnym Obozie Pracy Jaworzno (1947 – 1949). Archiwum Ukraińskie, Jesionowo, 2022. – 1016 str.

Микола ДУПЛЯК

Книга про злочин без покарання

Треба радо привітати вихід монументальної публікації д-ра Євгена Місила про польський концераційний табір «Явожно». Хоч про це місце злочину з різних причин знав чи не кожен українець у Польщі, за комуністичної влади про нього не можна було говорити й писати, подібно, як в Україні не можна було говорити про Голодомор. Згодом про Явожно писали різні автори. Можливість ушанувати жертв концтабору з'явилася після падіння комуністичного режиму в Польщі. Перше урочисте богослужіння в Явожні в пам'ять про замучених тут українців відбулося 27 вересня 1992 року в присутності родин закатованих і колишніх в'язнів концтабору. Про це подбало Об'єднання українців у Польщі. Ця традиція триває досі. 23 травня 1998 року з пошаною до жертв концтабору, загиблих у 1943-1956 роках, в Явожні відкрили пам'ятник у присутності президентів Польщі та України – Александра Кваснєвського й Леоніда Кучми – та інших державних діячів. Із цієї нагоди прем'єр Польщі Єжи Бузек, між іншим, сказав: «Недалеко ледве остиглих крематоріїв Освенцима й Бжезінки кати, які привласнили собі право діяти від імені польської держави, створили новий концераційний табір, жертвами якого за понад десять років стали поляки, українці та німці». Проєкт пам'ятника, біля котрого тепер щороку вшановують жертв ненависті та насильства, створив Богдан Боберський. До цього шляхетного діла прислухався й Євген Місило.

Прискіпливий дослідник, яким є автор рецензованої книги, зазначає, що, всупереч твердженням, пам'ятник жертвам, яких ховали без жалю і поваги, навіть без трун, не стоїть на місці їхнього вічного спочинку. Табірний цвинтар, де в безіменних ямах зникло понад 4000 німців, сілезців і понад 162 українці, розташовано кількасот метрів далі. Чому ж тоді впродовж багатьох років влада говорила родинам жертв, що саме тут могили їхніх родичів? Чому прокурори Комісії переслідування злочинів проти польського народу в Катовицях під час слідства, що тривало майже 15 років, не встановили правдивого місця злочину щодо жертв концераційного табору? Тим більше, що в Явожні та біля нього живе чимало в'язнів і вартових таборів. Чому не подбали про догляд

за цвинтарем як одним з найцінніших доказів у справі вчинених злочинів? Чому не здійснено ексгумації жертв злочину? Подібних питань можна ставити більше...

Вдумливий читач напевно спитає, хто ж цей прискіпливий дослідник, що так багато знає? Тож дозволяйте написати дещо про нього. Євген Місило – талановитий дослідник минулого українців у Польщі та політики польських урядів щодо меншин у XX столітті. Він народився у польському засланні на Ольштинщині, але його батьки (обоє з польсько-українських родин) походять з Ярославського повіту на Закерзонні. Під час і після студій був активним співтворцем українського студентського руху в Польщі, редактором кількох публікацій. Понад десять років працював у Польській академії наук (ПАН). 1990 року створив центр документації польсько-української проблематики – Український архів. Д-р Євген Місило – автор і співавтор багатьох монографій та десятків статей, присвячених історії українців у Польщі, українському підпіллю, комуністичним репресіям, УГКЦ і жертвам польсько-українського конфлікту. Окрім Польщі, публікації Євгена Місила виходили друком в Україні, Німеччині, США та Канаді. Напевно, ніхто в Польщі не написав більше про польсько-українські відносини, ніж автор рецензованої книги.

Дослідник зізнається, що пише з пошани до правди, з любові до історії. Більшу частину свого життя він присвятив документуванню історії українців у Польщі, пошукам матеріалів у досі засекречених архівах. Нагромаджував і публікував спогади свідків, зберігав від забуття імена членів українських підпільних організацій: тих, хто загинув, і тих, кого засудили до смертної кари в комуністичних тюрмах Польщі. Автор відновлює пам'ять про українців і поляків, запроторених у концераційний табір в Явожні та інші польські катівні після Другої світової війни. Із цього приводу польський науковець професор Анджей Пачковський з Інституту політичних студій ПАН написав: «Д-р Євген Місило – один з найкращих експертів історії України та українців і польсько-українських відносин у XX столітті. Його публікації джерельних матеріалів прекрасно підготовлені».

Офіційна назва концтабору в Явожні була така – «Центральний табір праці». Насправді це була центральна катівня. Під час Другої світової війни німці влаштували тут філію концераційного табору Аушвіц (пол. Освенцим) – Біркенау. Польська комуністична влада використовувала таборів бараки ще до капітуляції Німеччини. Спочатку запроторювала туди сілезців, німців і німецьких полонених, а також членів польського збройного антикомуністичного підпілля, а з 1949 до 1950 року – польських малолітніх злочинців.

Нове дослідження Євгена Місила – книга пам'яті українців і поляків, яких замучили в цьому колишньому німецькому концтаборі в 1947-1949 роках унаслідок злочинної військової акції «Вісла» під приводом співпраці українського населення з Українською повстанською армією. Концтабір у Явожні став місцем «мартирології» українців. Тут над ними несамоовито знущалися польські вартові, «капо» та службовці комуністичних органів безпеки, які виснажували своїх жертв голодом, биттям і приниженням їхньої національної гідності.

Автор книги поставив перед собою завдання дослідити, ким же були ув'язнені за дротами концтабору, звідки родом, якого віку, професії та як їх звали. Хотів відповісти на питання: скільки їх, коли й чому були закатовані, замучені голодом, чиї спотворені, голі тіла були кинуті до безіменних ям, викопаних поблизу на табірному цвинтарі в лісі «під Соснами», від яких зараз не лишилося навіть сліду. Тим, хто пережив табірні страхіття, заборонено про це говорити. Поховавши ці тіла, влада бажала затерти сліди цього злочину.

Д-р Євген Місило хотів знайти прізвища злочинців: сторожів, «капо», слідчих Уряду безпеки, суддів і катів, що виконували смертельні вирoki. Із поставленим перед собою завданням автор упорався чудово – настільки, наскільки йому вдалося роздобути потрібну інформацію. З накопиченого впродовж багатьох років матеріалу він підготував три книги. До рецензованої в цій статті праці увійшли біографічні замітки 3871 в'язня, що потрапили до концтабору під час акції «Вісла». Прізвища ув'язнених опубліковано в географічному порядку – за воєводствами, повітами й населеними пунктами, в яких вони жили до часу виселення або запроторення до Явожна. Це дозволить родичам і нащадкам жертв знайти про них потрібну інформацію, а дослідникам відкриє більш повний образ репресій проти українців у Польщі, на Закерзонні, після Другої світової війни.

Чимало місця й уваги автор присвятив описові знайдених в архівах джерел, з яких було взято необхідну інформацію. Це була таки наполеглива й велика праця дослідника, бо не всі матеріали збереглися: деякі навмисно знищили, деякі загубились, а деякі перенесено на збереження в інші місця. Як пише автор книги, прізвища слідчих, за малими винятками, досі були майже незнані. Їхні злочинні дії ніколи не було засуджено, а жертви їхнього злочину досі не діждалися реабілітації та справедливості.

Табір в Явожні був найбільшим концтабором у післявоєнній Польщі, але не поодиноким. Вважається, що тоді в країні існувало щонайменше 570 таборів різної величини і різного призначення. Комуністична влада постійно замовчувала їхню наявність у Польщі. Переконавала в цьому й інші держави. Коли 1993 року ми з групою представників американського суду зі Скrentона, Пенсильванія, відвідували гітлерівський концтабір в Освенцимі, я говорив їм про сусідній польський концтабір в Явожні, в якому після війни мучили українців, але вони не могли цьому повірити.

– Перший транспорт з 17 українськими в'язнями прибув до Явожна 9 травня 1947 року. За дроти концтабору загнали близько 4 000 осіб – українців, поляків, з них понад 800 жінок та дітей. Ув'язнення в концтаборі цивільних українців і застосовані проти них тортури, смерть десятків осіб унаслідок виснаження, голоду, хвороб, насильства і побиття створили в Явожні один з трагічних символів польської післявоєнної політики проти непольського населення, – підсумовує автор.

Ув'язнення українського цивільного населення в концентраційному таборі «Явожно» пов'язано з рішенням Польської робітничої партії від 29 березня 1947 р. про цілковите і примусове переселення (зокрема змішаних українсько-польських родин) під приводом ліквідації УПА та ОУН на польські й колишні німецькі землі з ме-

тою швидкої полонізації та винародовлення. Мовляв, Польща має бути лише однопартійною державою, а при цьому йшлося про фізичне знищення українського збройного підпілля й цивільних структур ОУН. Автор пише, що рішення про створення концтабору для підозрілих українців було прийнято за п'ять днів перед початком акції «Вісла». Здійснення такої операції під конвоєм війська й міліції, за участі загонів безпеки мало всі ознаки депортації, а не переселення. Людей, яких не змогли насильно депортувати в попередні роки до Радянської України, тепер за дві години викинули з рідних хат, повезли в невідоме як злочинців і розселили по кількох родин на великих просторах поміж польським населенням без права повернутися додому. Засоби масової інформації повідомляли, що везуть страшних українських злочинців. За ними було встановлено поліцейний нагляд. Майже десять років українцям довелося жити в жахливих умовах – без рідної книжки, школи та церкви, без рідного друкованого слова. Тих, хто всупереч забороні повернувся до рідної хати, щоб узяти з собою щось необхідне, на рідне поле, щоб зібрати посіяне збіжжя, місцева міліція арештовувала, передавала «УБекам», а ті запроторювали їх до Явожна.

Зловлених партизанів УПА катували в різних тюрмах, а згодом у концтаборі «Явожно». Остання група полонених зі 112 українців прибула туди 22 травня 1948 року з Кошиць, що в Словаччині. Це були полонені в тодішній Чехословаччині вояки УПА і члени цивільної сітки ОУН. Автор наводить точну статистику арештованих у поодиноких повітах і змальовує жахливі умови, в яких вони жили у концтаборі. До Явожна було заслано 3936 осіб української національності, зокрема 823 жінки та кільканадцять дітей.

Найбільше в'язнів було з Ряшівського воєводства – 2726, які до часу арешту жили в 473 місцевостях на терені 13 повітів. З Люблінського воєводства – 854 особи зі 162 місцевостей у шести повітах. З Краківського воєводства запроторено 160 осіб з 33 місцевостей у двох повітах і з міста Краків. Меншу кількість в'язнів привезли з інших воєводств. Згідно зі статистикою, яку наводить автор рецензованої книги, до концтабору «Явожно» потрапили 21 вчитель, 2 лікарі, аптекар, 2 інженери, керівник копальні нафти, фіякри (візники – ред.) з Криниць та Гданська, актори театру з Чесанова, кільканадцять колишніх вояків Польського війська та ветерани Червоної армії. Були й колишні в'язні гітлерівських концтаборів і польського санатійного концтабору «Бережа-Картузька» та кільканадцять лемків – в'язнів австрійського концтабору «Талергоф». За дротами Явожна було 27 священників – 22 греко-католицьких і 5 православних.

Основну кількість запроторених до концтабору становили українські селяни, а деколи цілі родини з жінками й дітьми. Наприклад, з села Добра-Шляхецька Сяницького повіту в таборі було 92 мешканці, зокрема 21 жінка; 98 осіб привезли з села Вербиця Томашівського повіту, а з сусіднього села Гребенне до табору потрапило 87 осіб. Ув'язнення українців до концтабору «Явожно» було рішенням політичним, позбавленим правових основ. Було зовсім таємним, ніколи не опублікованим у збірнику законів. Не згадували його й у засобах масової інформації.

Закінчення в наступному номері

Передплата «Нашого слова» на 2023 рік

ПОЛЬЩА

Кількість примірників	Ціна одного примірника в передплаті	Квартал	Пів року	Рік
ЗВИЧАЙНА ПОШТА (PRZESYŁKA EKONOMICZNA)				
1 примірник	5,00 зл + поштові оплати	104,00 зл	208,00 зл	416,00 зл
3 примірники і більше (ціна одного примірника)	5,00 зл без поштових оплат	65,00 зл	130,00 зл	260,00 зл
АВІАПОШТА (PRZESYŁKA PRIORYTETOWA)				
1 примірник	5,00 зл + поштові оплати	118,00 зл	236,00 зл	472,00 зл
10 примірників і більше (ціна одного примірника)	5,00 зл без поштових оплат	65,00 зл	130,00 зл	260,00 зл

ЄВРОПА + УКРАЇНА

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
395,00 зл	790,00 зл
95,00 євро	190,00 євро

КАНАДА

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
395,00 зл	790,00 зл
145,00 дол КАНАД.	290,00 дол КАНАД.

США, АВСТРАЛІЯ

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
395,00 зл	790,00 зл
113,00 дол США	225,00 дол США

● Карнавальний бал «Допомагаємо Україні»

Кентшинський гурток ОУП запрошує на карнавальний бал, який відбудеться в суботу, 4 лютого 2023 р., о 19-й годині в спортивному залі на вулиці Казимира Великого 12А в Кентшині (Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Kętrzynie ul. Kazimierza 12A).
До танцю гратиме ансамбль «Хата вуй Бена» з Ольштина.
Інформація та замовлення квитків за телефонами: 693 200 741, 603 526 236.

Наші друзі з журавлиної долі,
прийміть глибокі слова співчуття.
Ви засмучені, бо у засвіті відійшли Ваші близькі.
У Ярослава Гірного-Будки помер батько
† **ЙОАКИМ ГІРНИЙ**
У Стефана Куцака теж не стало батька
† **СЛАВОМИРА КУЦАКА**
Вічна їм пам'ять!
Єднаємося з Вами у болю і жалобі
по втраті найдорожчих членів родини.
Колеги з хору «Журавлі»

Наше Слово

Adres: Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **prenumerata i reklama** – tel./fax 22 677-88-10, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny:** zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza, sekretarz – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **prenumerata, reklama** – Łesia Korostatewycz. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniński (Gładyszów). **Wydawca:** Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotokład:** Redakcja „Nasze Słowo” **Druk:** Drukarnia „Efekt”. Nakład 2100 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związku Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.

Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

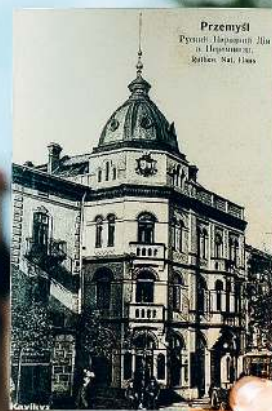
Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.: Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7⁰⁰ – 17⁰⁰.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Statki wyrażają точку zору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

Дім для людей і мрій

**Разом
збудували –
разом
відбудуймо!**

З 24 лютого наші двері є відкриті для тих, хто тікає від війни – наші волонтери допомогли вже сотням тисяч громадян України.

Ми підлаштовували увесь доступний простір будинку згідно потреб нової ситуації.

Щоб надалі допомагати, а також організувати культурні, освітні та інтеграційні заходи мусимо завершити ремонт чергових поверхів.

Тому просимо про Вашу підтримку!

Fundacja Dom Ukraiński w Przemyślu

ul. Kościuszki 5, 37-700 Przemyśl

PLN: 88 1600 1462 1838 9708 6000 0001

USD: 61 1600 1462 1838 9708 6000 0002

SWIFT: PPABPLPK

Tytuł: Darowizna na działalność statutową

PayPal

narodnyj.dim@ukraincy.org.pl